

FIȘA DISCIPLINEI
DIASPORA ORTODOXĂ ȘI PROBLEMELE EI

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	DIASPORA ORTODOXĂ ȘI PROBLEMELE EI			Codul disciplinei	OMR7005		
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan						
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan						
2.4. Anul de studiu	2	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DA

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	48	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					50
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					56
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					144
3.8. Total ore pe semestru					200
3.9. Numărul de credite					8

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	Informații fundamentale despre Istoria Bisericii. Cunoașterea și capacitatea de aplicare a principiilor de lectură și interpretare a unui text istoric.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența în conformitate cu reglementările în vigoare ale UBB și ale Facultății de Teologie Ortodoxă. Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Pentru predarea cu întârziere a portofoliului de seminar, acesta va fi depunctat cu 0.5 pct./zi de întârziere. Plagiarea lucrării de seminar și a temelor din portofoliu atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea examenului.

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<p><i>Dezvoltă software cu sursă deschisă</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Exploatează și creează software cu sursă deschisă • Este familiarizat(a) cu principalele modele de software cu sursă deschisă, cu sistemele de acordare a licențelor și cu practicile de codificare adoptate în mod obișnuit în producția de software cu sursă deschisă <p><i>Promovează transferul de cunoștințe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementează o amplă sensibilizare cu privire la procesele de valorificare a cunoștințelor, menită să maximizeze fluxul bidirecțional de tehnologie, proprietate intelectuală, expertiza și capacitate între baza de cercetare și industrie sau sectorul public <p><i>Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Desfășoară activități de cercetare dincolo de limitele disciplinare și funcționale <p><i>Promovează implicarea publicului în cercetare</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialoghează cu publicul în ceea ce privește conceperea, desfășurarea și difuzarea cercetării <p><i>Gestionează date interoperabile și reutilizabile accesibile și ușor de găsit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Produce, descrie, stochează, conservă și (re)utilizează date științifice bazate pe principiile FAIR (facil de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile), asigurându-se că datele sunt cât mai deschise posibil și cât de închise este necesar <p><i>Vorbește mai multe limbi străine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stăpânește limbi străine pentru a putea comunica într-una sau mai multe limbi străine <p><i>Conștientizează dimensiunea interculturală</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Manifestă sensibilitate față de diferențele culturale, luând măsuri care să faciliteze o interacțiune pozitivă între organizațiile internaționale, între grupuri sau indivizi ce provin din culturi diferite și promovează integrarea acestora în cadrul unei comunități <p><i>Oferă consultanță cu privire la îmbunătățirile în materie de eficiență</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizează informațiile și detaliile proceselor și produselor • Oferă consiliere cu privire la posibile îmbunătățiri ale eficienței care ar putea fi puse în aplicare și care ar însemna o valorificare a resurselor <p><i>Menține relații cu reprezentanți locali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Menține relații bune cu reprezentanții comunității științifice, economice și ai societății civile de la nivel local
Competențe transversale	<p><i>Gândește analitic</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Studentul va fi capabil să gândească rațional • Studentul va fi capabil să gândească logic • Studentul va fi capabil să aplice gândirea logică • Studentul va fi capabil să aplice analiza structurală • Studentul va fi capabil să aplice gândirea structurată • Studentul va fi capabil să utilizeze raționamentul logic • Studentul va fi capabil să dezvolte o abordare analitică

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Să introducă studentul în sfera cunoașterii și înțelegerii conceptului de diaspora și a istoriei comunităților ortodoxe care trăiesc în diasporă.
--	--

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să familiarizeze studentul cu probleme de metodologie a cercetării istorice. • Să explice și să faciliteze înțelegerea fenomenelor/evenimentelor istorice care au avut influențe asupra comunităților ortodoxe din diaspora. • Să formeze conștiința istorică și să dezvolte capacități de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios.
---------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Emigrația și diaspora ortodoxă. Clarificări conceptuale	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Diaspora ortodoxă din perspectivă sociologică	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Diaspora ortodoxă din perspectivă teologică	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegeri
Problemele ecleziologice și canonice ale diasporei ortodoxe	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegeri
Studiu de caz: Ortodoxia în America de Nord	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Studiu de caz: Românii ortodocși din America de Nord	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Studiu de caz: Ortodoxia în Europa de Vest	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Studiu de caz: Jurisdicții ortodoxe române în afara granițelor țării	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Dialogul teologic ortodox contemporan cu privire la diaspora	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere

Bibliografie

- Viorel Ioniță (coordonator), *Istoria Bisericească Universală* (vol. II, Partea a doua), manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română, Editura Basilica, București, 2021
- Maria Hämmerli, *Orthodox Diaspora? A sociological and theological problematisation of a stock phrase*, în *International Journal for the Study of Christian Church*, vol. 10, nr. 2-3, 2010, pp. 97-115.
- Robin Cohen, *Global diaspora: an introduction*, University of Washington Press, 1997
- Rainer Bauböck and Thomas Faist (ed.) *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*, Amsterdam University Press, 2010.
- Roger Brubaker, *The „diaspora” diaspora*, în *Ethnic and Racial Studies*, vol. 28, no.1, January, 2005, pp. 1-19.
- Martin Baumann, *Diaspora: genealogies of semantics and transcultural comparison*, în *Numen*, vol. 47, nr. 3, 2000, pp. 313-337.
- Robert Cohen, *Diasporas and the State: from victims to challengers*, în *International Affairs*, 72 (3), July 1996, pp. 507-520.
- Sean McLaughlin, *Migration, diaspora and transnationalism: transformations of religion and culture in a globalising age*, în *The Routledge companion to the study of religion*, edited by John Hinnells, Routledge, 2005, pp. 526-549.
- James Clifford, *Diasporas*, în *Cultural Anthropology*, vol. 9, no. 3, 1994, 302-338.
- Dominique Schnapper, *From the Nation-State to the Transnational World: on the meaning and usefulness of Diaspora as concept*, în *Diaspora*, vol. 8, nr. 3, 1999, pp. 225-238.
- Anna Triandafyllidou, *Migrants and ethnic minorities in post-Communist Europe. Negotiating diasporic identity*, în *Ethnicities*, Vol. 9, nr. 2, pp. 226-245.
- Olivier Clement, *The Orthodox Diaspora in Western Europe: its future and its role*, în *Sobornost*, series 7, issue 7, summer, 1978, pp. 576-587.
- Nikolaos Daldas, *Le statut de la diaspora orthodoxe*, în *Istinia* XL, 1995, pp. 386-404.

- Demetrios Constantelos, *The Orthodox Diaspora: canonical and ecclesiological perspective*, în *The Greek Orthodox Theological Review*, vol. XXIV, nr. 2-3, 1979, pp. 200-211.
- Grigorios D. Papatomas, *The oppositional relationship between the locally established Church and the ecclesiastical „Diaspora”*, în *Contacts*, tome 57, nr. 201, (4-6/2005), pp. 96-132.
- Metropolitan Panteleimon Rodopoulos, *Territorial Jurisdiction According to orthodox canon law – the phenomenon of ethnophyletism in recent years*, în *Territoriality and Personality in canon law and ecclesiastical law*, Peter Erdo, Peter Szabo (ed.), Budapesta, 2002, pp. 208-223.
- Georges Lemopoulos, *Orthodox Diaspora in Europe: An attempt to describe a range of old an new issues*, în *Derecho y Religion*, vol. III, 2008, *Christianity in Europe*, Charalambos Papastathis, pp. 55-72.
- Hilarion Alfayev, *Orthodoxy in a new Europe: problems and perspectives*, în *Religion in Eastern Europe*, XXIV, nr. 3, June 2004, pp. 18-26.
- John H. Erickson, *Orthodox Christians in North America*, Oxford University Press, New York, 1999.
- Archpriest Leonid Kishkovsky, *Orthodoxy in America, Diaspora or Church?*, in *Europaica*, Bulletin of the Representation of The Russian Orthodox Church to the European Institutions, no. 49, 5 October 2004, study available in electronic format at www.orthodoxeurope.org.
- Alexei D. Krindatch, *The Orthodox (Eastern Christian) Churches in the USA at the Beginning of a new Millennium; Reserch on Orthodox Religious Groups in the United States*, available in electronic format at hrr.hartsem.edu/research
- Liviu Stan, *Ortodoxia și diaspora*, în *Ortodoxia*, XV, nr.1, 1963, pp. 3-38.
- Ioan N. Floca, *Diaspora ortodoxă și organizarea ei canonică, problemă pe agenda Sfântului și Marelui Sinod*, în *Revista Teologică*, VI (78), no. 3-6, July-December 1996, pp. 218-236.
- Thomas E. Fitzgerald, *The Orthodox Church*, Praeger Publishers, Westport, CT., 1998
- Christine Avghi Galitzi, *A study of Assimilation Among the Roumanians of United States*, (New York: Columbia University Press, 1929
- *Autocefalie și comuniune. Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010)*, Editura Basilica, București, 2010, pp. 485-656.
- *Autocefalia, libertate și demnitate*, Editura Basilica, București, 2010
- *Autocefalie și responsabilitate*, Editura Basilica, București, 2010
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Episcopia Ortodoxă Română din America parte a Ortodoxiei americane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii Ortodocși din America. Documente. Vol. I*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010
- Gabriel-Viorel Gârdan, Marius Eppel, *The Romanian Emigration to the United States up Until the First World War. Revisiting Opportunities and Vulnerabilities*, în *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 11, nr. 32, (Summer 2012), pp. 256-287.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Demographic mutations in the structure of the Orthodox ethnic jurisdictions in America*, în *Transylvanian Review*, vol. XIX, Supplement no. 2:2, (2011), pp. 33-50.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *The Petition of the Romanian Orthodox Episcopate in United States of North America to President Woodrow Wilson*, în *Transylvanian Review*, vol. XIX, nr. 3, (Autumn 2010), pp. 108-121.
- Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gârdan, *Nationality and Confession in Orthodoxy*, în *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 7, nr. 21, 2008, pp. 66-78.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Unitatea și autocefalia Bisericii în dialogul panortodox presionodal*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul LVI, 2011, nr.1, pp. 89-98
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Cercetări privind Ortodoxia în America*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul LI, 2006, nr. 1, pp. 233-239.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Între conflict și unitate –situația actuală a românilor ortodocși din America de Nord*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul L, 2005, nr. 1, pp. 231-246.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Ortodoxia în America. Radiografia unei probleme complexe*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul L, 2005, nr. 2, pp. 217-240.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Lupta romanilor-americieni pentru unitatea națională*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLIX, 2004, nr. 1-2, pp. 231-238.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Arhiepiscopul Valerian D. Trifa, o personalitate controversată a diasporei ortodoxe române din Statele Unite ale Americii*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLVIII, 2003, nr. 1-2, pp. 212-242.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Policarp Morușca, primul episcop al românilor ortodocși din America*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLVII, 2002, nr. 1-2, pp. 229-252.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Parohia „Sfânta Maria” din Cleveland, prima parohie ortodoxă română din Statele Unite ale Americii*, în *Biserica, societate, identitate. In Honorem Nicolae Bocșan*, Sorin Mitu, Rudolf Gräf, Ana Sima, Ion Cârja (coord.), Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007, pp. 191-197.

- Gabriel-Viorel Gârdan, *Unitate de credință și bariere jurisdicționale. Cazul ortodoxiei americane*, în *Teologie și viață*, serie nouă, anul XX, nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 2010, pp. 69-84.
- Justo L Gonzales, *Ghid pentru studiul Istoriei Bisericești*, traducere de Cezar Login și Gabriel-Viorel Gârdan, ediție, studiu introductiv și bibliografie de Gabriel-Viorel Gârdan, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010.
- Ioan Rămureanu, Milan Șesan, Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, vol. II, EIBMBOR, București, 1993.
- Ioan Rămureanu, *Istorie Bisericească Universală*, ediția a II-a, EIBMBOR, București, 2004.
- Vasile Muntean *Istoria creștină generală*, vol. II, EIBMBOR, București, 2008.
- Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, vol. II, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008
- † Timotei Prahoveanu, *Așezămintele românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon. Trecut și prezent*, Editura Basilica, București, 2018.
- Ioan Armași-Vartan, *Comunitățile ortodoxe române din afara granițelor României. Scurt istoric și organizarea actuală*, Editura Basilica, 2021

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Românii ortodocși din Basarabia și Bucovina de Nord	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Serbia	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Ungaria și Bulgaria	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Europa Centrală și de Nord	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminarii
Românii ortodocși din Europa Occidentală și Meridională	dezbatere sau discuție colectivă	2 seminari
Românii ortodocși din Australia și Noua Zeelandă	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminar
Așezămintele ortodoxe românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon	dezbatere sau discuție colectivă	2 seminarii
Așezămintele ortodoxe românești de la Muntele Athos	dezbatere sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Turcia, Africa de Sud, Siria și Japonia	dezbatere sau discuție colectivă	2 seminarii
Bibliografie Este aceeași cu cea de la curs. Profesorul pune la dispoziția studenților, pe platforma cursului, materialele bibliografice.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
----------------	---------------------------	-------------------------	------------------------------

10.4 Curs	Capacitatea înțelegerii mecanismelor care au dus la formarea comunităților ortodoxe în diaspora.	COLOCVIU condiționat de: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezența minimă la cursuri și seminarii; ➤ Predarea portofoliului de seminar. 27 MAI 2026, ora 16.00 3 IUNIE 2026, ora 16.00 RESTANȚE 10 IUNIE 2026, ora 16.00	50%
	Identificarea principalelor probleme ale comunităților ortodoxe din diapora.		
	Demonstrarea competențelor reale de înțelegere a semnificației evenimentelor istorice		
10.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu temele teologice și aspectele istorice discutate.	Prezentarea unui portofoliu care va conține lucrare de seminar, fișe de analiză a unor lucrări științifice, etc. Portofoliul se predă până în data de 13 MAI 2026	
	Respectarea standardelor pentru lucrările cu caracter științific, coerența în abordarea tematică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.		
10.6 Standard minim de performanță			
Înțelegerea raporturilor dintre religie și politică în epoca Războiului Rece.			
Identificarea principalele probleme cu care s-a confrunata Biserica Ortodoxă în epoca Războiului Rece.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Data completării:

4 APRILIE 2025

Data avizării în departament:
17.04.2024

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura directorului de departament

